

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la **A** la **Z**

de ADRIANA POPESCU

Laurențiu
Fulga

I. Prozator, poet, traducător, dramaturg. S-a născut la 2 noiembrie 1916, în comuna Fulga de Jos, Prahova. A murit la București, la 17 noiembrie 1984.

Urmează cursurile Liceului Militar din Chișinău, absolvite în 1936. Între 1936—1941 e student al Facultății de Litere și Filozofie din București.

Debutează în 1937 cu poemul în proză *Autobiografie* la „Bilete de papagal”. Colaborează, printre altele, la „Universul literar”, unde îi apare nuvela *Strania domnișoară Ruth*.

Volumul de debut apare în 1942 și atrage atenția asupra tinărului prozator. El se intitulează *Straniul paradis* (va fi reeditat abia în 1975, revăzut de autor) și conține cinci nuvele fantastice. Cariera de prozator a lui Laurențiu Fulga continuă, în decursul timpului, cu numeroase titluri: *Eroica* (1956 — roman), *Steaua bunei speranțe* (1963), *Alexandra și infernul* (1966), *Doamna străină* (1968 — nuvelă), *Moartea lui Orfeu* (1970), *Salvați sufletele noastre*, *E noapte și e frig, seniori ș.a.* Între 1945—1961 este redactor la ziarul „Glasul armatei”, apoi la „Viața militară”; consilier la „Teatrul Armatei”.

Debutează în dramaturgie cu piesa *Ultimul mesaj*, jucată la Teatrul Armatei, într-o primă variantă, în 1950.

Din 1968 pînă la moarte a fost vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1950, 8 martie — **ULTIMUL MESAJ**. Teatrul Armatei. Regia: Mihail Raicu. Cu: Willy Ronea, Geo Maican, Ion Pella, Sandu Sticlaru, Mircea Block, Vasile Lupu, Eugen Petrescu, Gh. Olaru și alții.

În octombrie 1958, s-a jucat o nouă variantă, revăzută, tot la Teatrul Armatei. Regia: George Rafael. Cu: Florin Stroe, Val Săndulescu, Sebastian Radovici, G. Sion, Geo Maican, C. Neacșu, G. Cîmpeanu, Constantin Brezeanu, Toni Zaharian, Ion Punea, Petru Popa, George Constantin, Gh. Buznea, Ion Igorov, Dorin Moga, Valeriu Arnăutu și alții.

„Fulga a îndreptat textul *Ultimului mesaj* în sensul unei observații realiste mai profunde, care a dus la adîncirea reliefului unor tipuri și, implicit, la conturarea mai nuanțată a conflictului. Valoarea politică a piesei a crescut considerabil, mai ales în privința demascării războiului fascist antisovietic...”

Laurențiu Fulga, romancier de preferințe epice, pare a fi, în dramă, atras mai ales de reprezentarea pregnantă a masei. (...) Scriitorul s-a interesat stăruitor de realizarea dramei oamenilor simpli trăiți fără voia lor într-un complot ucigaș și a făcut acest lucru mai cu seamă prin acumularea detaliilor individuale, printr-o deschidere largă a compasului observației, pentru a cuprinde cit mai mulți indivizi, cit mai multe detalii, într-o frescă vie și convingătoare.” (Vicu Mîndra — „Gazeta literară”, 27 noiembrie 1958)

Alte opinii: Zamfir Brumar — „Scînteia”, 6 mai 1950; Radu Popescu — „România liberă”, 14 octombrie 1958; Magdalena Focsa — „Informația Bucureștiului”, 16 octombrie 1958; Alecu Popovici — „Viața Românească”, 10/1958; Fl. Tornea — „Scînteia”, 25 noiembrie 1958.

1952, 24 mai — **ION VODĂ CEL CUMPLIT**

Teatrul Armatei. Regia: Ion Șahighian. Cu: George Calboreanu (Ion Vodă), George Vraca (Ieremia), Marietta Anca, Titus Laptes, C. Ramadan, V. Maximilian, Ion Manta, G. Mazilu, Sergiu Dumitrescu, Geo Maican, A. Rogalschi, C. Codrescu ș.a.

„Noua piesă a lui Laurențiu Fulga — „cronica anilor 1572—1574”, cum o numește în subtitlu autorul — este o vibrantă evocare a unui moment din grelele lupte pe care poporul nostru le-a dus pentru a-și dobândi neatințarea și a unuia din cei mai străluciți luptători. (...)”

Noua lucrare a lui L. F. este construită pe un conflict adânc, pe ciocnirea violentă dintre forțe vechi, încă puternice, și forțe noi care izbucnesc spre lumină. (...) Această confruntare cu istoria crește în oamenii muncii voința de a întâri prin eforturile lor independența și pacea țării pentru a cărei libertate au căzut abia eroice jertfe.” (Florica Șelmaru — „România liberă”, 27 iunie 1952).

„Ca înțeles general, piesa continuă linia începută în monografia lui B. P. Hasdeu și reluată mai târziu de Mihail Sorbul în drama Letopiseti. (...)”

Drama, în genere, se cere a fi mai mult citită decât reprezentată pe scenă. Mulțimea de personaje, lungimea unor episoade, o seamă de excese realiste, prea multe condiții scenografice, scene de tabără militară și de război, prea dese apariții de figurație, amănunte și intervenții putând să trezească spectatorilor îndoieli cu privire la veracitatea lor ș.a., aduse pe scenă, toate acestea ar putea să creeze o senzație de apăsare și copleșire, făcând ca faptele de esență ale piesei să fie strivite sub masivitatea diferitelor figurări exterioare.” (Ion Zamfirescu — „Drama istorică universală și națională”, București, Editura „Eminescu”, 1976, p. 280—281)

Alte opinii : Gh. Istrate — „Iașul Nou”, 1/1953 ; Fl. Tornea — „Educația artistică”, 4/1962 ; D. Micu, N. Manolescu — „Literatura română de azi”, București, Editura Tineretului, 1965, p. 288.

1958, mai — MEȘTERUL MANOLE, dramatizare

Teatrul Armatei. Regia : Gh. Jora. Scenografia : Marga Ene-Bogdan. Cu : George Vrăca, Aurelia Sorrescu, Constantin Codrescu ș.a.

„Laurențiu Fulga a vrut să contureze, cum singur mărturisește, «un conflict realist în cadrul cărui se dezbate cu pasiune problema caracterului popular al artei» (cf. programul de sală). Urmărind acest gen, dramaturgul a încercat să elimine ceea ce în baladă apare miraculos și fantastic, motivând rațional întâmplările puțin obișnuite din fabulație.

Evoluția eroului de la pozițiile „e

cețoasă către arta pură, până la înțelegerea rosturilor unei opere care să reflecte aspirațiile largi ale poporului, este însă precară”. (Emil Mandric — „Teatrul”, 7/1958)

„În versiunea mitului său românesc, Meșterul Manole nu mai e rezultatul unei tipologii umane (și sociale) care reflectă o epocă istorică, ci, detașat de istorie (și chiar de datele fundamentale ale legendei), devine un personaj faustic, care vehiculează datele luptei moderne de idei în jurul creației artistice, dar într-o ambianță populară.

Aflăm de aici că «meșterul» este un fel de titan al Renașterii (românești ?), care duce o luptă misterioasă împotriva «conștiințelor negre» (Negru Vodă și-ai lui), militând pentru caracterul popular al artei, și că iubirea lui pentru Ana (care nu mai reprezintă fidelitatea maritală, ci o patimă sălbatică și pură) nu mai este sacrificată. Artistul se realizează și în construcție și în dragoste, în ciuda îngrâșimilor și intrigilor despotului și ale clictului lui de dușman ai poporului.

(...) Lipsite de identitate, personajele au început să plutească într-o oboseală nebuloasă ideologică, pentru că ciocnirile lor nu mai pornesc de la o bază materială concretă. (...) scriitorul noului mit a uitat de obligațiile dramaturgului.” (Mihnea Gheorghiu — „Contemporanul”, 16 mai 1958)

Alte opinii : Radu Popescu — „România liberă”, 22 mai 1958.

1964, martie — ESTE VINOVATĂ CORINA ?

Teatrul „C. I. Nottara”. Cu : Eugenia Bostanceanu, Rodica Tuțuianu, Mircea Angheliescu, Doria Moga, Cristina Tacoi, Angela Chiuariu, Natașa Nicolescu, Florin Stroe, George Constantin, George Manu. Piesa s-a mai jucat la teatrele din Craiova și Petroșani.

„În esență, el (dramaturgul — n.n.) dezbate rolul familiei în primul rând, în formarea caracterului copililor, prin forța exemplului personal, prin tactul și grija manifestate în fiecare clipă pentru evitarea unui dureros „prea târziu”. Într-un proces de conștiință pe care îl trăiesc membrii familiei Serafim, și, evident, Corina însăși, ține de actul disperat și tragic al acestora din urmă. Adolescența încearcă să se sinucidă, într-o împrejurare foarte delicată, e drept, pentru că-i lipsește curajul de a fi înfruntat tentațiile, dar și primejdia unei vieți lipsite de sentimentul răspunderii. (...)”

(continuare la p. 95)

stil Beijing **Othello** (variantă imbușată în 1983), succese deosebite au cunoscut și versiunile realizate după **A douăsprezecea noapte** (operă yueju în stil Shaoxing), **Mult zgomot pentru nimic** (operă huangmei), **Poveste de iarnă** (operă yueju). În toate aceste spectacole, personajele, decorurile, atmosfera de epocă au devenit specifice Chinei, în timp ce intrigă, mesajul și chiar o parte din replici au fost păstrate în forma lor originală. Un spectacol de înaltă ținută a fost **Regele Lear** (retransmis la TV în toată țara), cu muzică, decoruri și costume tradiționale chineze, adaptarea aparținând profesorului Sun Jiaxin, vicepreședinte al Asociației Shakespeare din China care, împreună cu Societatea de studii în arta dramatică din China și Academii de Teatru din Beijing și Shanghai, au asigurat cadrul organizatoric al Festivalului.

Nici cei mai tineri spectatori nu au fost uitați la acest Festival. O versiune prescurtată a piesei **Richard al III-lea** a fost foarte apreciată de micii învățăcei în ale istoriei. Și o altă premieră chineză: Shakespeare în teatrul de păpuși — **Fratele și sora**, adaptare după **A douăsprezecea noapte**, realizată la Teatrul de păpuși din Shanghai.

Studentii au fost și ei aplaudați călduros pentru spectacolele în limba engleză pe care le-au prezentat cu această ocazie. Institutul de limbi străine nr. 2 din Beijing a montat piesa **Timon din Atena**, în vreme ce Institutul de artă al Armatei de Eliberare a Poporului interpreta o versiune prescurtată a **Negutătorului din Veneția**. Studentii Universității Fudan din Shanghai consideră că după ce s-au confruntat cu publicul larg în spectacolul în limba engleză **Mult zgomot pentru nimic** l-au înțeles mult mai bine pe Shakespeare.

Festivalul n-a lipsit nici din emisiunile radio. O inițiativă deosebit de apreciată a fost realizarea unui ciclu de seriale radiofonice cu înregistrări complete ale pieselor **Macbeth**, **Regele Lear**, **Hamlet**, precum și difuzarea prin rețeaua comercială a unui set de casete audio reunite sub titlul „Dialoguri alese din opere shakespeareene”, în lectura unor actori importanți.

În completarea spectacolelor prezentate cu ocazia Festivalului s-au organizat întâlniri și simpozioane având ca temă rezultate ale cercetărilor asupra creației dramatice shakespeareene. S-a subliniat în special necesitatea sporirii eforturilor în direcția difuzării în masă a acestei opere, precum și a stimulării creativității pe plan local — munca de adaptare a pieselor shakespeareene la gustul publicului chinez înscriindu-se ca o contribuție valoroasă la dezvoltarea culturii universale.

Philip Brockbank, președintele Asociației Internaționale Shakespeare, care a fost în China cu ocazia acestui festival, a observat că „opera în stil Beijing s-a dovedit a fi o formă excelentă de interpretare a unei piese ca **Othello** — cită precizie, cît talent expresiv! Sînt sigur că aș face senzație dacă aș monta acest spectacol la Londra.” Pe de altă parte, președintele Brockbank a propus ca cea de-a patra Conferință a Asociației Internaționale Shakespeare, care se întrunește o dată la cinci ani, să aibă loc în China, în anul 1991. Pînă atunci, însă, vom mai avea ocazia să cunoaștem noile succese ale artei interpretării dramaturgiei universale în teatrul contemporan chinez, cu ocazia următorului Festival Shakespeare — care se va organiza de-acum încolo la fiecare patru ani în China.

Lumiņa Toma

(continuare de la p. 93)

Intenția autorului nu este, evident, de a absolvi pe Corina de orice răspundere, ci, în primul rînd, de a-i supune judecății pe principalii vinovați: soții Serafim. (...) o lecție etică demnă de interes. (Dinu Săraru — „Gazeta literară”, 21 mai 1964)

...caducitatea ei ca literatură dramatică nu mai poate încuraja astăzi revendicări, așa că orice subliniere a textului e de prisos. Victor Parhon — „Ramuri”, 5/1967)

Alte opinii: Radu Popescu — „Măgazinul”, 18 aprilie 1964; Ion Cazaban — „Contemporanul”, 15 mai 1964; Al. Popovici — „Teatrul”, 6/1964; Th. Mănescu — „Scînteia tineretului”, 26 mai 1967; C. Paraschivescu — „Teatrul”, 5/1972; Al. Covaci — „Tribuna”, 24/15 iunie 1972;

Tr. Șelmaru — Informația Bucureștiului”, 20 iunie 1972.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

- Ion Vodă cel Cumplit, evocare dramatică în 3 acte (10 tablouri), „Viața Românească”, nr. 12/1951.
- Este învovată Maria Serafim?, dramă în două părți, „Teatrul”, nr. 12/1963.

IV. OPINII CRITICE GENERALE (SE-LECTIV)

Al. Andriescu — „Convorbiri literare”, 8/1974: „Laurențiu Fulga”; George Arion — „Flacăra”, 48/1984: Interviu cu L. F.; Constantin Chiriță — „Viața Românească”, 12/1984: Laurențiu Fulga al nostru; Dumitru Micu — „Contemporanul”, 47/1986: Laurențiu Fulga; „In memoriam”: în „Cronica”, 48/1984, „Convorbiri literare”, 12/1984.